

Opgave 2 Juridische aanpak jihadi's

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3 .

Inleiding

In januari 2016 gaf strafrechter Jan van der Groen een interview aan NRC Handelsblad, waarin hij zijn twijfel uitte over de effectiviteit van straffen voor jihadisten. De jihadisten waar deze opgave over gaat zijn mensen die naar Syrië willen vertrekken om daar IS te steunen of die van plan zijn om uit naam van IS een aanslag te plegen. Van der Groen is vice-president van de Rotterdamse rechtbank en gespecialiseerd in terrorismezaken. In 2013 veroordeelde hij twee Nederlanders die naar Syrië wilden vertrekken.

Van der Groen stemde bij uitzondering in met het geven van een interview aan NRC Handelsblad. Hij wil zich niet uitspreken over specifieke zaken maar wel over terrorismerechtspraak in het algemeen. In tekst 3 staat een aantal vragen van de redacteur van NRC Handelsblad met de antwoorden van rechter Van der Groen.

Lees de regels 1 tot en met 26 van tekst 2.

De rechter twijfelt aan de effectiviteit en zinvolheid van de straffen die jihadisten krijgen. Of een straf zinvol en effectief is, kun je pas beoordelen als je weet welk doel met die straf nagestreefd wordt. Soms kun je aan de keuze van de straf zien welk doel er mee nagestreefd wordt. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de programma's die de reclassering heeft voor drugsverslaafden, dieven en geweldplegers (zie de regels 18-21). Met al deze drie programma's wordt eenzelfde doel nagestreefd.

- 2p 5 Leg uit welk doel van straffen met deze drie programma's van de reclassering, die vermeld worden in de regels 18 tot en met 21, nagestreefd wordt.
- 2p 6 Leg van twee doelen van straf uit dat die wel gerealiseerd kunnen worden als Nederlanders die naar Syrië willen vertrekken, veroordeeld worden tot gevangenisstraf.

Zie de regels 8 tot en met 26 van tekst 2.

De reclassering richt zich onder meer op hulp aan verdachten en ex-gedetineerden. Uit haar doelstelling blijkt dat de reclassering daarmee een maatschappelijk belang wil dienen.

- 3p 7
- Welke taak van de reclassering is in dit tekstgedeelte te herkennen?
 - Leg uit dat met deze taak ook aan de doelstelling van de reclassering gewerkt wordt.

Lees de regels 27 tot en met 39 van tekst 2.

In dit tekstgedeelte wordt gesproken over een enkelband. Een enkelband bevat een zendertje waarmee op elk tijdstip gecontroleerd kan worden waar de drager zich bevindt. Een enkelbandmaatregel wordt vaak gecombineerd met huisarrest.

Maatregelen om criminaliteit te bestrijden kunnen passen in een meer preventief beleid of in een meer repressief beleid.

- 3p 8
- Geef eerst een omschrijving van preventief beleid en een omschrijving van repressief beleid. Leg vervolgens uit dat de enkelbandmaatregel, ondanks zijn preventieve werking, toch een typisch voorbeeld is van repressief beleid.

Een onderzoeker stelt voor om een kwantitatief onderzoek te doen naar het effect van de enkelbandmaatregel op het gedrag van jihadisten die naar Syrië willen reizen.

- 3p 9
- Formuleer een hypothese bij de onderzoeksvraag ‘Wat is het effect van de enkelbandmaatregel op jihadisten?’
 - Geef aan wat daarbij de afhankelijke variabele en wat de onafhankelijke variabele is.

Een kwantitatief onderzoek naar het effect van de enkelbandmaatregel op jihadisten levert problemen op omdat de populatie klein is en omdat er geen controlegroep is. Stel dat een onderzoeker er voor kiest om, in plaats van een kwantitatief onderzoek, een kwalitatief onderzoek uit te voeren met de onderzoeksvraag ‘Wat is het effect van de enkelbandmaatregel op jihadisten?’

- 2p 10
- Welke onderzoeksmethode zou de onderzoeker kunnen gebruiken om gegevens te verzamelen?
 - Welk voordeel heeft een kwalitatieve opzet in vergelijking met een kwantitatieve opzet bij deze onderzoeksvraag?

Syriëgangers worden aangeklaagd voor betrokkenheid bij terroristische organisaties. Om te achterhalen waarom mensen deze wet overtreden kan gekeken worden naar pullfactoren zoals avontuur, sensatie en het nastreven van religieuze doelen. Ook kan vanuit sociologisch-criminologische theorieën gekeken worden naar pushfactoren. Sociologisch-criminologische theorieën geven structurele en (sub)culturele verklaringen voor crimineel gedrag en criminaliteit.

- 3p 11 – Geef een structurele verklaring waarom veroordeelde Syriëgangers de wet overtraden.
- Geef een (sub)culturele verklaring waarom veroordeelde Syriëgangers de wet overtraden.
- Geef aan bij welke benaderingswijze (invalshoek) van maatschappijwetenschappen elk van beide verklaringen aansluit.

Lees de regels 40 tot en met 61 van tekst 2.

- 3p 12 – Wat houdt het dilemma van de rechtsstaat in?
- Leg uit dat dit dilemma van toepassing is op het gebruik van de ambtsberichten van de AIVD in tekst 2.

Zie tekst 2.

Absolute en relatieve rechtvaardigingstheorieën hebben een verschillende visie op het rechtvaardigen van straf.

- 3p 13 Leg met behulp van twee citaten uit tekst 2 uit of de opvatting van rechter Van der Groen beter aansluit bij de absolute rechtvaardigingstheorieën of bij de relatieve rechtvaardigingstheorieën.

Lees tekst 3.

Ons rechtssysteem kan alleen maar functioneren als er voldoende draagvlak is in de maatschappij. De maatschappij verandert voortdurend. Rechters laten zich niet leiden door de veranderende publieke opinie maar het recht in Nederland beweegt wel mee met maatschappelijke veranderingen.

- 2p 14 Leg uit hoe maatschappelijke veranderingen in Nederland toch kunnen doorwerken in de rechtspraak zonder dat rechters zich laten leiden door de publieke opinie.

Zie de regels 26 tot en met 63 van tekst 3.

In dit tekstgedeelte gaat het gesprek over rechten die verankerd zijn in artikel 7 van de Grondwet en artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).

- 2p 15 – Geef een citaat uit de regels 26 tot en met 63 van tekst 3 dat betrekking heeft op de inhoud van artikel 7 van de Grondwet. Leg je keuze uit.
- Geef een citaat uit de regels 26 tot en met 63 van tekst 3 dat betrekking heeft op de inhoud van artikel 10 van het EVRM. Leg je keuze uit.

Opgave 2 Juridische aanpak jihadi's

tekst 2

Rechter betwijfelt nut straffen jihadi's

De Rotterdamse rechter Jan van der Groen twijfelt aan de effectiviteit van straffen voor jihadisten. Er is nauwelijks iets bekend over de zin hiervan. 5 Dat zegt de rechter, die is gespecialiseerd in terrorismezaken, vandaag in NRC.

De meeste jihadverdachten in Nederland krijgen een voorwaardelijke straf opgelegd, waarbij zij onder toezicht van de reclassering terugkeren in de maatschappij. Maar het is onduidelijk of dit soort straffen zin heeft, zegt Van der Groen. "De 15 reclassering gaat al jaren om met allerlei soorten daders voor wie ze vaste programma's hebben", zegt de rechter. "Drugverslaafden gaan naar de afkickkliniek, dieven krijgen 20 budgettraining, geweldplegers een cursus agressieregulatie. Maar voor jihadisten hebben we geen effectief programma. De reclassering probeert van alles en nog wat, ze peinzen zich 25 suf, maar het antwoord hebben ze gewoon niet."

(...) Volgens de rechter zijn jihadisten over het algemeen moeilijk te bereiken. (...) "Het gedrag van dit 30 soort daders wordt bepaald door overtuiging. En een overtuiging kun je niet wegnemen met een straf." (...)

De enkelband zou in elk geval wél een positief effect hebben op 35 jihadisten, zegt rechter Van der Groen. Hij kent geen voorbeelden van jihadverdachten die met een enkelband om naar Syrië zijn vertrokken. (...)

40 Van der Groen pleit in het interview voor een andere manier van omgaan met inlichtingeninformatie. In veel terrorismezaken komen geheime ambtsberichten van de AIVD in het 45 strafdossier terecht, waarin bijvoorbeeld staat dat de verdachte een aanslag plant of binnenkort naar Syrië wil vertrekken. Rechters en advocaten kunnen niet controleren 50 hoe die berichten tot stand zijn gekomen, en weten dus ook niet hoe betrouwbaar ze zijn. Van der Groen pleit voor een Frans systeem, waarbij een commissie wordt benoemd die 55 oordeelt of de rechters en advocaten geïnformeerd kunnen worden over de totstandkoming van het ambtsbericht. Van der Groen: "Iemand heeft het recht om te weten waarom hij wordt 60 verdacht. Je zou niet moeten werken met geheime informatie."

bron: NRC Handelsblad, 13 januari 2016

tekst 3

Fragment uit het interview met rechter Van der Groen

NRC:

Jihadisten worden geplaatst op de
terrorismeafdeling. Uit twee studies
blijkt dat opsluiting onder dit strenge
5 regime averechts kan werken. Wat
vindt u zelf van de terrorisme-
afdeling?

Van der Groen:

“Daar heb ik wel een mening over,
10 maar die zeg ik u niet.”

NRC:

In de samenleving heerst veel angst
voor terrorisme. Wordt u daardoor
beïnvloed?

Van der Groen:

Resoluut: “Nee.”

NRC:

U kijkt toch ook het journaal?

Van der Groen:

20 (...) “Een rechter leert zich daarvoor
af te sluiten. Je moet je juist niet van
de wijs laten brengen door de
publieke opinie. We moeten proberen
om... eh, hoe zal ik dat zeggen... een
25 beetje nuchter te blijven.”

NRC:

Advocaten klagen vaak dat jihadisten
puur vanwege hun gedachtegoed
terechtstaan, en dat radicale
30 gedachten hebben niet strafbaar is.
De vrijheid van meningsuiting zou in
het geding zijn.

Van der Groen:

“Het zijn overtuigingsverdachten en
35 daarom zijn dit soort zaken zo lastig.
Het gaat om iets wat je persoonlijk
drijft in je handelen. En dan is het
aan de rechter om te toetsen of dit
strafrechtelijk relevant is. In deze
40 zaken kijken jihadisten vanuit hun
overtuiging bijvoorbeeld naar
jihadistische video’s. Advocaten
vinden dat absoluut niet straf-
rechtelijk relevant, terwijl het Hof zegt
45 dat dit in sommige gevallen niet mag,
omdat het gezien kan worden als een
training voor terroristische activi-
teiten.”

NRC:

50 Jihadvideo’s kijken is verboden?

Van der Groen:

“Je mag video’s bekijken, natuurlijk.
Als dat niet zou mogen, kun je je ook
niet informeren. Je mag ook gewoon
55 een boek lezen over de jihad. Het
gaat om een combinatie met con-
crete uitingen die je erbij doet, bij-
voorbeeld wanneer je die lectuur
gebruikt als bron voor het doen van
60 opruiende uitlatingen. Dáár gaat het
nog altijd om: concrete uitingen en
acties. We veroordelen mensen niet
vanwege gedachten.”

naar: NRC Handelsblad, 13 januari 2016